

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO POSOUZENÍ DOPADŮ

NÁZEV INICIATIVY	Evropské centrum pro kritické suroviny
PŘÍSLUŠNÉ GŘ (ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ)	GŘ GROW – oddělení I1
PRÁVDĚPODOBNÝ DRUH INICIATIVY	Legislativní iniciativa
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	2. čtvrtletí 2026
DALŠÍ INFORMACE	Kritické suroviny (europa.eu)

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Evropská unie je ve značné míře závislá na dovozu kritických surovin z koncentrovaných zdrojů dodávek. To vytváří značnou závislost, která je stále více využívána k dosažení geopolitických výhod. To představuje riziko pro průmyslovou kapacitu, hospodářskou bezpečnost a strategickou autonomii EU.

V roce 2024 přijala EU [akt o kritických surovinách](#), který jí poskytl základ pro budování jejích výrobních kapacit, posílení jejích hodnotových řetězců kritických surovin a diverzifikaci jejích zdrojů dovozu. Akt o kritických surovinách stanoví jasné cíle v oblasti bezpečnosti dodávek v EU: do roku 2030 by EU měla mít kapacitu těžit 10 %, zpracovávat 40 % a recyklovat 25 % strategických surovin, které spotřebuje.

V reakci na rostoucí využívání dodavatelských řetězců jako zbraně prostřednictvím vývozních omezení přijala Komise [Akční plán RESourceEU](#) s cílem urychlit provádění aktu o kritických surovinách a posílit odolnost EU vůči přerušení dodávek. V rámci tohoto akčního plánu a v souladu s cíli aktu o kritických surovinách hodlá Komise v roce 2026 zřídit Evropské centrum pro kritické suroviny. Toto centrum bylo oznámeno v Dohodě o čistém průmyslu a je součástí celkové strategie Komise v oblasti zabezpečování dodávek kritických surovin pro EU. Při zřizování centra bude Komise čerpat ze zkušeností Japonské organizace pro kovy a energetickou bezpečnost (JOGMEC).

Jak bylo oznámeno v Akčním plánu RESourceEU a v pracovním programu Komise na rok 2026, Komise předloží legislativní návrh, aby měla k dispozici potřebné nástroje pro provádění všech svých plánovaných činností.

Problém, který má iniciativa řešit

Kritické suroviny mají zásadní význam pro výrobní základnu v Evropě, jelikož jsou základem většiny průmyslových dodavatelských řetězců. Mají rovněž zásadní význam pro ekologickou a digitální transformaci a pro obranné a letecké technologie.

Od přijetí aktu o kritických surovinách se trhy s kritickými surovinami střetávají s většími turbulencemi, zatímco Čína stále více využívá jako zbraň vývozní omezení – a to zejména v případě prvků vzácných zemin. Nejpálčivější problémy jsou bezpečný a spolehlivý přístup k surovinám pro evropský průmysl a odolnost vůči otřesům v dodavatelském řetězci.

V zájmu překonání této situace se tato iniciativa zaměřuje na řešení následujících problémů.

1. Nepříznivý poměr rizika a výnosů u projektů zaměřených na kritické suroviny v Evropě a partnerských zemích. Projektům zaměřeným na kritické suroviny se často nedostává dostatečné

koordinované podpory, především pokud jde o přístup k financování. Současná krize týkající se vzácných zemin zejména ukázala, že EU nemá dostatečnou kapacitu pro rychlé a pružné využívání finančních nástrojů ve prospěch strategických priorit a oblastí, v nichž je naléhavě nutné zmírnit rizika. Přestože existují různé zdroje financování projektů zaměřených na kritické suroviny v EU a členských státech a přestože se do dodavatelských řetězců kritických surovin zapojuje stále více soukromých finančních institucí, celkové zdroje financování projektů zaměřených na kritické suroviny pro evropský průmysl zůstávají nižší a méně koordinované než u hlavních mezinárodních konkurentů EU. Zatímco země jako Japonsko, Spojené státy a Čína dokážou rychle reagovat na příležitosti, pokud jde například o získávání vstupních surovin nebo kapitálové investice do strategických zařízení na výrobu kritických surovin ve třetích zemích, EU zatím nemá nástroje, které by jí umožnily takovýmto projektům nebo trhům účinně konkurovat. Bude rovněž třeba monitorovat a co nejúčinněji mobilizovat budoucí nástroje financování, jako jsou nástroje plánované v rámci návrhu Komise týkajícího se Evropského fondu pro konkurenceschopnost. Totéž platí pro další surovinové fondy členských států, které budou muset být rovněž v souladu s pravidly státní podpory.

2. Nedostatečná tržní síla evropských subjektů kupujících kritické suroviny. Přístup evropského průmyslu ke kritickým surovinám není stabilní. Evropské společnosti vedou jednání s globálními hráči, kteří mají mnohem větší tržní sílu a jsou často podporováni svými příslušnými vládami. Platforma pro agregaci poptávky a zprostředkování kontaktů vyvinutá v rámci aktu o kritických surovinách je prvním krokem k vytvoření systému založeného na spolupráci, který průmyslu EU umožní sdružovat potřeby strategických surovin do jednotného signálu poptávky, a to v plném souladu s pravidly hospodářské soutěže EU. Bude však nutné posoudit, zda stávající legislativní rámec postačuje k obnovení rovnováhy tržní síly evropských subjektů kupujících kritické suroviny a k řešení stávající neefektivity světového trhu.

3. Omezená schopnost zvládat přerušení dodávek. Schopnost veřejného a soukromého sektoru čelit otřesům v oblasti dodávek je omezená, jak se ukázalo v případě čínských omezení vývozu vzácných zemin¹. Vytváření zásob může být základní součástí souboru nástrojů, aby bylo možné minimalizovat nepříznivý dopad přerušení dodávek a snížit náchylnost ke geopolitickému vydírání. Akt o kritických surovinách a Platforma EU pro energetiku a suroviny poskytují Komisi omezený mandát, pokud jde o vytváření zásob, který sestává ze shromažďování informací o úrovních zásob jednotlivých států, stanovování srovnávací hodnoty pro bezpečnou úroveň zásob v Unii, vydávání stanovisek členským státům a koordinování přítomnosti EU na celosvětových fórech. V současné době neexistuje v EU žádný nástroj pro řízení zásob kritických surovin a zajištění řádného a spravedlivého uvolňování v jednotlivých členských státech a odvětvích v případě narušení. Kromě toho odvětví jako vesmír a obrana jsou obzvláště zranitelná vůči geopolitickému napětí a obchodním omezením² a nedokážou dostatečně čelit přerušení dodávek.

4. Omezený přístup EU a vlád členských států ke strategickým informacím o trhu. Přestože jsou ustanovení o monitorování v aktu o kritických surovinách vhodná pro monitorování dodavatelských řetězců, případná rozhodnutí o zásobách, investicích a nákupech by vyžadovala podrobnější informace v reálném čase a odborné znalosti. V současné době mají informace o svých průmyslových hodnotových řetězcích pouze některé členské státy, o hodnotových řetězcích v celé EU takové informace neexistují.

¹ V posledních letech přijala Čína řadu opatření pro kontrolu vývozu kritických surovin a konečných produktů a zařízení souvisejících se zpracováním prvků vzácných zemin. Dne 9. října 2025 omezení zahrnovala extraterritoriální kontroly všech průmyslových nebo obranných výrobků obsahujících určité kritické suroviny (tj. permanentní magnety). Viz *Akční plán RESourceEU*, COM(2025) 945 final.

² Poslední čínská vývozní omezení (odložená o jeden rok) zamezila jiným než čínským hodnotovým řetězcům v oblasti obrany přístup k čínským kritickým surovinám. Na řadu kritických surovin, jako je například rafinovaný grafit, se vztahují předpisy týkající se mezinárodního obchodu se zbraněmi (International Traffic in Arms Regulations – ITAR) Spojených států amerických. Vesmírný a obranný průmysl EU nadále závisí na dovozu určitých kritických surovin z Ruska.

Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)
Právní základ
Přístup ke kritickým surovinám je pro hospodářství EU a fungování jednotného trhu zásadní. Roztříštěnost mezi členskými státy může vést k překážkám volného pohybu zboží na jednotném trhu a pravděpodobně nepovede k uspokojení potřeb úzce provázaných dodavatelských řetězců. Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie poskytuje vhodný právní základ pro vytvoření harmonizovaného rámce pro řešení rizik týkajících se dodávek, a tím podporuje řádné fungování jednotného trhu.
Praktická potřeba opatření na úrovni EU
Rizika spojená s dodávkami existují napříč členskými státy. S cílem předejít nekoordinovaným opatřením členských států, která by mohly vést k roztříštěnosti jednotného trhu a zároveň by dostatečně neřešila tento problém, může být zapotřebí koordinovaný přístup EU. Některá opatření na úrovni EU by navíc mohla být účinnější než opatření na vnitrostátní úrovni, jelikož by zajistila synergie, zabránila překrývání a brala v úvahu celé hodnotové řetězce EU.
B. Cíle a zvažovaná opatření
Hlavním cílem této iniciativy je přispět k bezpečným a udržitelným dodávkám kritických surovin a tím podpořit čistou a digitální transformaci a posílit odolnost EU v návaznosti na cíle a opatření aktu o kritických surovinách, a to i v případě přerušení dodávek.
Následující potenciálně kumulativní možnosti politiky budou posouzeny z hlediska toho, jakým způsobem řeší obecné cíle iniciativy a jak se vypořádávají se zjištěnými problémy:
1. Podpora projektů zaměřených na kritické suroviny při získávání přístupu k veřejnému financování a soukromým investicím. Možnosti politiky by měly zahrnovat nástroje, které umožní účinně soutěžit v celosvětovém měřítku, pokud jde o přístup k možnostem snižování rizika, jako jsou kapitálové investice do kritických surovin nebo dohody o odběru kritických surovin. Měly by být posouzeny příslušné finanční toky na úrovni EU (tj. program Horizont Evropa, včetně Evropské rady pro inovace) a vnitrostátní možnosti financování a v případě potřeby by se měl zvážit dopad dalších finančních produktů na investice do materiálových dodávek v EU a třetích zemích. 2. Řešení nedostatečné tržní síly evropských společností na světových trzích. V závaznosti na vyvozování předběžných poznatků ze zvláštního mechanismu pro suroviny v rámci Platformy EU pro energetiku a suroviny, jehož první kolo zprostředkování kontaktů započalo v dubnu 2026, iniciativa posoudí, zda jsou v zájmu usnadnění agregace poptávky a společných nákupů průmyslem EU potřebná další opatření na úrovni EU. Posoudí se zejména dopad koordinace potřeb průmyslu EU a členských států na úrovni EU a možnost vyjednávat jménem zúčastněných stran (např. průmyslu EU a členských států) konkrétní dohody o odběru, včetně druhotných kritických surovin. Cílem by mělo být zajištění stabilních odběrů, které v současné době v mnoha projektech zaměřeným na kritické suroviny chybí. Posuzované možnosti budou zahrnovat získávání materiálů na úrovni EU pro evropské následné uživatele a umožnění vyjednávání a uzavírání dohod o odběru s celosvětovými výrobci a evropskými subjekty kupujícími kritické suroviny. Iniciativa by rovněž zvážila různé způsoby, jak povzbudit společnosti v navazujících odvětvích k účasti na těchto činnostech. 3. Podpora průmyslu při narušení dodavatelského řetězce. Iniciativa posoudí výhody alternativních možností zaměřujících se na využití opatření na úrovni EU k podpoře vytváření zásob surovin pro evropský průmysl. Cílem je zmírnit riziko narušení dodavatelského řetězce a kolísání cen a mít odrazující účinek na manipulace trhu. Například bude posouzen dopad zajištění a/nebo organizace systému vytváření zásob EU (prostřednictvím opatření na evropské úrovni, na úrovni členských států a/nebo na úrovni společností), včetně jeho schopnosti přizpůsobit se změnám tržních podmínek,

technologií a politických priorit. Budou posouzeny možnosti, jak by takové služby vytváření zásob fungovaly, zejména s ohledem na určení potenciální úlohy opatření na úrovni EU.

4. **Lepší přístup k informacím o trhu kritických surovin.** Účinné vytváření zásob, společné nákupy a investiční činnosti vyžadují hloubkovou analýzu trhu a hodnotového řetězce a jejich monitorování, které se použijí jako vodítko pro strategická rozhodnutí. K tomu, aby bylo možné předvídat kolísání cen, rizika přerušení dodávek a geopolitická narušení, jsou zapotřebí spolehlivé údaje a monitorovací systémy s vysoce kvalitními informacemi v reálném čase. Iniciativa by měla posoudit, zda jsou pro získání potřebných informací o trhu a jejich zpřístupnění na úrovni EU nutné změny regulačního nebo politického prostředí. Iniciativa by měla zejména posoudit, zda jsou na úrovni EU nutné změny, aby bylo možné monitorovat vývoj na trhu s ohledem na podporu financování, společných nákupů nebo vytváření zásob. Zvláštní pozornost by měla být věnována specifické potřebě obranné připravenosti EU.

C. Pravděpodobné dopady

Z hlediska hospodářského dopadu by měla tato iniciativa pomoci zajistit dodávky kritických surovin pro EU. Navzdory počátečním nákladům (např. nakupování nebo vytváření zásob kritických surovin) by strategické uvolňování zásob mohlo přispět ke stabilizaci dodavatelského řetězce tím, že by se snížily dopady přerušení dodávek a kolísání cen, a prostřednictvím uvolňování by bylo možné získat zpět zdroje. Bylo by rovněž potřeba zvážit dopad na vstupní náklady navazujících odvětví. Z hlediska hospodářské bezpečnosti se očekává, že iniciativa přispěje ke zlepšení bezpečnosti dodávek pro evropský průmysl, včetně druhotných kritických surovin, a ke snížení vlivu jiných jurisdikcí na průmysl EU. Pokud jde o obrannou připravenost EU, tato iniciativa by přispěla ke snížení rizika vystavení hodnotových řetězců EU v oblasti letectví a obrany možným omezením vývozu.

Pokud jde o dopad na životní prostředí, očekává se, že iniciativa povede k nárůstu projektů těžby, zpracování a recyklace kritických surovin v EU a důvěryhodných partnerských zemích, což je třeba posuzovat společně s dopadem na stávající zdroje. Očekává se, že vytváření zásob bude mít omezený dopad, protože skladovací operace vyžadují minimální využití půdy, vedou k nízkým emisím a mají pouze omezený dopad na životní prostředí. Očekává se, že celkový dopad bude malý, protože tyto projekty budou prováděny v souladu s přísnými normami na základě kritérií stanovených aktem o kritických surovinách.

Pokud jde o sociální dopad, iniciativa EU by podpořila průmyslové projekty v EU a v partnerských zemích, vytvořila by příležitosti pro kvalitní pracovní místa, regionální rozvoj a růst a zároveň by zajistila respektování oprávněných místních zájmů a citlivých otázek. Zajištěním dodávek kritických surovin pro průmysl by se zachovala pracovní místa v odvětvích, která kritické suroviny používají. Iniciativa by zajistila větší přehlednost poptávky a předvídatelnější podmínky dohod o odběru, a to i prostřednictvím koordinace s Platformou EU pro energetiku a suroviny, čímž by přispěla i ke stabilnějšímu investičnímu podmínkám v celém hodnotovém řetězci a podpořila dlouhodobou zaměstnanost a rozvoj dovedností v oblasti kritických surovin.

Všechny náklady a přínosy budou pokud možno podrobně posouzeny a kvantifikovány, zejména s ohledem na možný dopad na malé a střední podniky. Posouzení rovněž zohlední administrativní zátěž nebo úspory nákladů na úrovni EU. Bude se rovněž zabývat případným dopadem na personální zajištění a zdroje na úrovni EU, aby mohla být navrhovaná opatření účinně prováděna.

D. Nástroje zlepšování právní úpravy

Posouzení dopadů

Komise vypracuje posouzení dopadů a analytickou studii na podporu rozvoje této iniciativy.

Analýza bude vycházet ze stávajících důkazů týkajících se problémů spojených s koncentrací dodávek kritických surovin. Závislost EU na omezeném počtu třetích zemí, pokud jde o dodávky kritických surovin,

je od roku 2011 dobře zdokumentována, mimo jiné tím, že se každé tři roky zveřejňuje seznam kritických surovin EU ³ .
Konzultační strategie
Účelem konzultace je shromáždit důkazy a názory od širokého spektra zúčastněných stran a občanů a dát jim příležitost poskytnout relevantní informace o problémech a možných řešeních, včetně případných důkazů o nákladech a přínosech posuzovaných opatření. Plánují se následující konzultační činnosti: • osmitýdenní veřejná konzultace na portálu Komise „Podělte se o svůj názor“, po níž bude následovat zveřejnění věcného shrnutí získaných příspěvků, • konzultace s členskými státy, zúčastněnými stranami a odborníky na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni. Zpráva shrnující veškeré výsledky konzultace bude zveřejněna jako příloha posouzení dopadů.
Proč se konzultace koná?
Komise shromáždí poznatky, zkušenosti a názory zúčastněných stran. To Komisi umožní náležitě zvážit informace o problémech a možných řešeních, včetně případných důkazů o nákladech a přínosech posuzovaných opatření.
Cílová skupina
Účast všech zúčastněných stran v konzultaci je vítána. Zúčastněnými stranami jsou: vnitrostátní orgány odpovědné za suroviny, podniky, včetně malých a středních podniků, zejména ty, které spotřebovávají nebo produkuje kritické suroviny nebo výrobky z kritických surovin, občanská společnost, sdružení spotřebitelů na úrovni EU a na úrovni jednotlivých členských států, sdružení zastupující průmysl, podniky a odborníky, včetně subjektů provádějících recyklaci kritických surovin, sociální partneři, akademičtí odborníci.

³ Příloha II (oddíl 1) aktu o kritických surovinách. GŘ GROW v současné době připravuje novou zprávu o výhledu, která má být zveřejněna spolu s novým seznamem kritických surovin.